

Mesa Community College. (n.d.). Student Social Services. Retrieved December 11, 2020, from <https://www.mesacc.edu/students/student-success-programs/student-social-services>

University of Calgary. (n.d.). Student Services. Retrieved December 10, 2020, from <https://www.ucalgary.ca/current-students/student-services>

Walsh, C., Larsen, C., & Parry, D. (2009). Academic tutors at the frontline of student support in a cohort of students succeeding in higher education. *Educational Studies*, 35(4), 405-424.

Осипкова А.Є., студентка БП-4
кафедри Школа соціальної роботи
факультету соціальних наук і соціальних технологій НаУКМА
anastasiia.osypkova@ukma.edu.ua
Науковий керівник: **Романова Н.Ф.**, канд. пед. наук, доцент,
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
natalia.romanova@ukma.edu.ua

РОЛЬ ОДНОЛІТКІВ В ПРОЦЕСІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ПІДЛІТКІВ З КОМПЛЕКСНИМ ПОРУШЕННЯМ РОЗВИТКУ

Підлітковий період є важливим етапом становлення та соціалізації особистості, коли молода людина намагається знайти своє місце в суспільстві через нові знайомства, спілкування, самовираження та розширення світогляду. Важливою складовою цього процесу є побудова соціальних стосунків з ровесниками, які можуть позитивно впливати на покращення якості життя, суб'єктивне благополуччя, психічне та фізичне здоров'я (Karelina K., De Vries A., 2011). Соціальні відносини мають позитивний вплив на когнітивний та мовний розвиток підлітків, а також допомагають долати стрес (Canevello A., Crocker J., 2010). Під час налагодження й підтримки стосунків з однолітками формуються навички з вирішення конфліктів, спілкування, групової взаємодії тощо.

Однак соціалізація підлітків з комплексним порушенням розвитку потребує особливого підходу, оскільки пов'язана з порушеннями опорно-рухового апарату, інтелекту та зору, що провокує численні обмеження у процесі соціалізації. Крім цього, існує дефіцит соціально-педагогічної підтримки для розкриття особистісного потенціалу таких дітей (Савіна Л., 2002). Для полегшення цього процесу необхідно підготувати спеціальний план взаємодії з іншими особами, який готує команда фахівців – корекційні педагоги, соціальні працівники, а також батьки, оскільки добре знають особливості розвитку своєї дитини. Розробляючи цей план, вони враховують інтереси, стиль пізнання, рівень розвитку, темперамент, властивості характеру тощо. Саме на основі цього плану проводяться реабілітаційні та навчальні заходи для підлітків з комплексними порушеннями розвитку (Тарабасова Л., 2015).

Щодо взаємодії з однолітками, то, на думку дослідників, вони дуже важливі, оскільки посилюють почуття особистої автономії (Hostyn I., Maes B., 2009). Через особливості розвитку такі

підлітки потребують щоденного цілодобового догляду з боку дорослих осіб, що суттєво звужує соціальні контакти з ровесниками та іншими дітьми. Однак саме під час взаємодії з однолітками виникає можливість стати більш самостійними через демонстрацію своїх емоцій, рухів, реакцій на події, що позитивно впливає на формування навичок соціалізації у цілому. Наприклад, якщо підліток не може висловлюватися словесно, то використовує рухи тіла, напруження м'язів, вокалізацію або інші сигнали, пов'язані з контекстом спілкування (Hostyn I., Maes B., 2009). Вони здатні розуміти соціальну поведінку знайомого партнера у ході їхньої тривалої взаємодії (Snell M., 2002). Групові заходи також можуть стати чудовою нагодою зустрітися зі своїми однолітками та співпрацювати. Саме під час таких груп можуть виникати довготривалі дружні стосунки (Beauchamp M., Anderson V., 2010).

Крім позитивної взаємодії з ровесниками, можуть виникати й негативні ситуації, які потребують уваги з боку дорослих. Наприклад, підлітки можуть відчувати труднощі у сприйнятті словесної та символічної мови, що перешкоджає вчасному повідомленню про свої потреби, заважає ділитися думками та емоціями з ровесниками. Доволі часто інші діти при спільній взаємодії можуть неправильно зрозуміти або проігнорувати такий спосіб самовираження та викликати у них негативні емоції (Nakken H., Vlaskamp C., 2007).

Отже, для підлітків з комплексним порушенням розвитку дуже важливо зустрічатися з однолітками, щоб розвивати соціальні навички для покращення якості життя. Наразі більш детального дослідження потребує вивчення проблем, пов'язаних із труднощами соціалізації, шляхів полегшення цього процесу та впровадження нових методик соціальної роботи.

Список використаних джерел

- Тарабасова Л. Г. Соціалізація дітей з особливими потребами. Теоретико-методологічне дослідження / Л. Г. Тарабасова // Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови. - 2015. - Вип. 9. - С. 132-139.
- Beauchamp M. H. & Anderson V. (2010) SOCIAL: an integrative framework for the development of social skills. *Psychological Bulletin* 136, 39–64.
- Canevello A. & Crocker J. (2010) Creating good relationships: responsiveness, relationships quality, and interpersonal goals. *The American Psychological Association* 99, 78–106.
- Hostyn I. & Maes B. (2009) Interaction between persons with profound intellectual and multiple disabilities and their partners: a literature review. *Journal of Intellectual & Developmental Disability* 34, 296–312.
- Karelina K. & De Vries A. (2011) Modelling social influences on human health. *Psychosomatic Medicine* 73, 67–74
- Nakken H. & Vlaskamp C. (2007) A need for a taxonomy for profound intellectual and multiple disabilities. *Journal of Policy and Practice in Intellectual Disabilities* 4, 83–87.
- Savina L.Y. Socialization of children with disabilities in the process of social-cultural rehabilitation. PhD dissertation, 2002.

Пілат К., студентка МП-2
кафедри Школа соціальної роботи
факультету соціальних наук і соціальних технологій НаУКМА